

OP DE MAN AF

Strategier: VOORNAME POPULARITEIT

Herman Strategier liet ons een voortreffelijke bandopname horen van zijn Arnhemse Psalm voor koor, twee zangsolisten, declinator en orkest op tekst van Jan Engelman; en op een gegeven moment stond hij op en zei: „Dat stuk wil ik nog eens horen, dat vind ik zo mooi.” En daar was werkelijk geen grein pedanterie bij. Strategier houdt van muziek en hij ziet terecht niet in waarom hij een uitzondering zou maken voor sommige van zijn eigen stukken. Bovendien is die Arnhemse Psalm in zijn geheel een bijzonder boeiend werk; warm, levende muziek, die overvloedig getuigt van de onbekommerde musiceerdrijf van de componist. Strategier componeert, natuurlijk uit noodzaak, maar hij laat ook duidelijk blijken, dat hij eigenlijk niets liever doet dan dat. „Als ik de kans kreeg zou ik een hele boel partituren schrijven”, zegt hij. Maar het is duidelijk dat de kansen niet al te dik gezaaid liggen voor een man, die 34 lessen per week heeft aan de Kerkmuziekschool, het Rotterdamse Conservatorium en de Utrechtse universiteit. Strategier houdt dan ook wel van dat werk; nietwaar, hij geeft per slot van rekening vrijwel uitsluitend vakopleiding. Maar een man met zijn scheppend vermogen wil in dat beslissend opzicht nu eenmaal uit de voeten kunnen. Dat zulks niet helemaal mogelijk is vervult hem met enige overigens toch wel milde wrok tegen het openbare muziekleven. „Als alle componisten zouden zwijgen”, zegt hij, „zou het allemaal gewoon doorgaan. Beethoven, Brahms en anderen hebben symfonieën genoeg geschreven.” Maar hij voegt er onmiddellijk verzoenend aan toe: „Je kunt het echter toch niet laten. En al wordt een werk maar één keer uitgevoerd, dan heeft het toch zijn nut gehad.”

Herman Strategier

Een componist, die werk aflevert, dat van een voorname populariteit is. Het stelt zelden problemen aan de orde, maar het gaat recht op de man en zijn ziel af.

Herman Strategier — op 10 augustus 1912 in Arnhem geboren — stamt uit een muzikaal milieu. Als jongen reeds assisteerde hij zijn vader, die organist was aan de St. Walburgiskerk in de Gelderse hoofdstad. Op zaterdag- en woensdagmiddag hielp hij bij het registreren. Hij deed dat niet graag, maar achteraf gezien heeft hij er toch nimmer spijt van gehad. Integendeel, hij leerde er enorm veel van en hij verwierf zich een grondige kennis omtrent het instrument. Hetgeen overtuigend blijkt uit zijn vrij talrijke composities voor orgel.

Strategier ging muziek studeren bij Cecile en Jacq. Ruygrok. Vervolgens ontving hij nog enige jaren „vrijblijvend” compositie- en theorielessen bij Hendrik Andriessen.

Strategier noemt zich met graagte leerling van Andriessen. Hij is dat, menen wij, evenals Mul en De Klerk, nog steeds duidelijk waarneembaar in muzikaal-mentaal opzicht. Hij behoort tot de door de meester waarschijnlijk onbewust gestichte school van componisten die zich er niet voor schamen oprechte vreugde te scheppen in het musiceren-in-alle-opzichten en die het probleemloze benijdenswaardig genoeg achten om het althans na te streven.

Zijn eerste compositorische proeven legde Strategier al op jeugdige leeftijd af. Hij herinnert zich met enige vrolijkheid „Feuilles Mortes,” op tekst van

Verlaine. Geen serieuus werk natuurlijk. Dat was wel een „Missa Brevis” voor a capella-koor, die in Frankfurt werd uitgevoerd, maar die Strategier nu toch ook niet helemaal meer aan zijn muzikale inzichten vindt beantwoorden. Hij schreef (in 1935) Drie dansen voor orkest, waarvan hij zich nog zeer wel „de stuntelige orchestratie” herinnert. Maar hij leerde door te doen. En hij schreef in totaal negen missen, vele orgelwerken, een fluitconcert, drie strijkkwartetten (van welke de eerste twee alweer „niet deugen”), divertissements voor 4 houtblazers en orkest, drie stukken voor hobo en strijkorkest, een Introdutione en Passacaglia en vele volksliedbewerkingen. Strategier is een hoogst onbevooroordeeld kunstenaar. Hij ziet er in het geheel niet tegen op om amusementsmuziek te vervaardigen en hij doet het zo, dat de goede smaak bepaald niet in het gedrang komt. De ommekeer echter, zo constateert Strategier zelf, kwam met „Don Ramiro”, dat hij schreef in opdracht van Van Amelsfoort en zijn Bossche Mannenkoor, toen dat in 1941 zichzelf ging opheffen en met het laatste kasgeld nog iets verdienstelijks wilde doen. „Don Ramiro” werd dan eigenlijk ongezocht het werk waarin de componist zichzelf „bevestigd” vond.

Van 1949 af componeerde Strategier vrijwel uitsluitend in opdracht. De gemeente Maastricht en de K.R.O. samen inspireerden hem tot het schrijven van zijn „Koning Swentibold” op tekst van pater Jacques Schreurs, een werk, dat repertoire hield en dat dan ook zo geschreven is, dat het verstaanbaar is voor muzikale mensen met goede smaak. En tot dezulken richt Strategier zich met grote voorkeur. Elke „ivoren toren”-gedachte is hem volkomen vreemd en hij huldigt de, dunkt ons, gezonde opvatting, dat de componist er ook in muzikaal opzicht „beter” van kan worden als hij mooi gevonden wordt. Hij gelóóft in een betere verhouding tussen componist en publiek, al beseft hij, dat de „commerce” in deze in de praktijk een bijzonder storende factor is.

Nochtans is Herman Strategier beslist niet bereid tot enige artistieke concessie. Hij componeert zoals hij het ziet en wil en hij schrijft geen noot die hij geen zekere gespannenheid tracht mee te geven. Maar hij weigert te geloven, dat zijn muziek daarom per se „levensvreemd” moet wezen. Zijn profane muziek is bijna altijd diverterend van karakter; het „los maken” van het speelse element — in de „ernstige” zin die ook dat woord kan hebben — wil nog wel eens de diepere drijfveer zijn van zijn toonkunstige activiteiten. En misschien raakt hij daarmee wel aan het wezen van de muziek.

Herman Strategier is een man, die werk aflevert, dat van een voorname populariteit is. Het stelt zelden proble-

men aan de orde, maar het gaat recht op de man en zijn ziel af. Een oprecht eenvoudig mens kan echter de waarheid ook in de kunst het best benaderen. De waarheid, die ontroert. Strategier is daartoe menigmaal in staat gebleken.

HERMAN HOFHUIZEN.